16.11. 6-А (2 група) укр.мова Добровольська В.Е.

Тема: Словотвірний ланцюжок. Словотвірний розбір слова. Словотвірний словник

Хід уроку.

І. Актуалізація опорних знань (дати відповіді на питання):

- Що вивчає такий розділ мовознавства, як словотвір?
- Якими способами творяться нові слова в українській мові?
- Що таке твірна основа?
- Які афікси беруть участь у словотворенні?
- Чи тільки за допомогою афіксів творяться нові слова? Поясніть свою відповідь.

II. Засвоєння нового матеріалу.

Під час словотворення виникають групи споріднених слів, які можна розмістити з урахуванням послідовності приєднання префіксів і суфіксів, утворивши словотвірний ланцюжок.

клей \rightarrow клеїти \rightarrow приклеювати \rightarrow приклеюватися

Клей \rightarrow клеїти \rightarrow приклеїти \rightarrow приклеювати \rightarrow приклеюватися.

Одне слово може мати кілька словотвірних ланцюжків, що містять різну кількість слів. Словотвірне гніздо — це сукупність спільнокореневих слів, розміщених відповідно до послідовності їх творення:

ліс \rightarrow лісок пролісок

лісовий лісовий

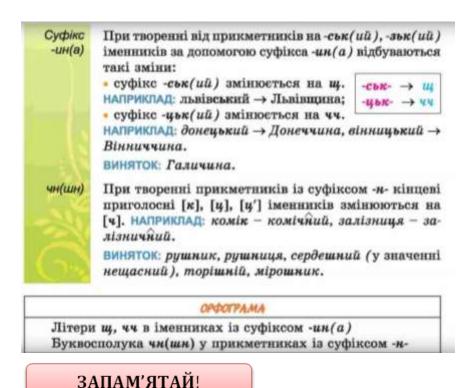
безлісся

У словотвірному ланцюжку новоутворене слово служить твірною базою для наступних слів.

Синій \rightarrow синіти \rightarrow посиніти

Рука \rightarrow рукав \rightarrow безрукавка

- Сьогодні ми продовжимо працювати з іменником і вивчимо нову не менш цікаву тему : Зміни приголосних при творенні слів: іменників із суфіксами -ин(а) від прикметників на -ськ(ий), -цьк(ий); буквосполученням -чн- (-шн-).
- Ми вже вивчили словотвірні ланцюжки, а далі будемо вчитися пояснювати чергування приголосних при творенні іменників, виправлятимемо орфографічні помилки, вивчаючи нові правила, проте спочатку пропоную подумати над такими питаннями:
 - Як називалася українська козацька держава на території України? (Гетьманщина)
 - Що таке країна стосовно до людей, які народилися в ній і є її громадянами, вітчизна? Утворіть це слово зи допомогою суфіксів —ин, -щ. (батьківщина).
 - Синонім до слова «нещасний»? (сердешний)

При творенні іменників із суфіксом –ин(а) від прикметників на –ський, -цький відбуваються зміни приголосних:

```
-ськ(ий) + -ин(а) \longrightarrow -щ-: львівський- Львівщина-цьк(ий) + -ин(а) \longrightarrow -чч-: хмельницький- Хмельниччина
```

Домашнє завдання.

Від поданих прикметникі	в утвори іменники із суфіксом –ин(а):	
німеиький -	, угорський -	

словацький	, турецький	
житомирський	, панський	
рівненський	, кріпацький	
миргородський	, козацький	